

Tatabányám emlékére
most egy felhőből kortyolok.
Elfagyott erkélyen, itt, madár se jár,
nem elég két szárny, hogy feljussál.
A csalódás erkélyén. A csodákén.
Itt sokkal-sokkal többet kérnek.

A lakótelep-sárga, lakótelep-fehér házikók,
mint lecövekelt villamosok, olyanok.

A jó nap az, ami kakaóval végződik,
és van benne trafik, kidobós csata,
szétszakadt mackóalsó. Trafikföldje.

Erika néni trafikja, hányszor elfoglaltam,
Sárberekben, a házak aljában.
Trafikvizit. Mit vizit. Invázió.
Hány ujjnyomot adtam a kirakatnak,
napestig helyszínelhettek
a detektíves, bólogatós dogok,
a rendfenntartó ólomkatonák.

Az a kerekfejű gyerek,
a szeme két kék gömb:
ez voltam. Emlékszel?
A fájdalom, a nosztalgia is kerek,
innen lehetek ismerős neked.

A trafikáru elosztója. Kiskatonák őrbódéja.
Olyan szerencsés, kedves zöld. Vidám. Sárkányos.
Bababzöld, almazöld, kölykös zöld, kölökzöld.
Teleírnám a szinonimaszótárt, ha visszahozhatnám.

Erika néni trafikja. 1983-84-ben álltam meg előtte. Ott állok azóta is. Dűledezik a sikertől. Jó ezt kimondani. 34 3-ban vagy 4-ben, a nyolcvanas évek földszintjén / előszezonjában / előszobájában, a nyolcvanasok tízemeletesének harmadik vagy negyedik szintjén, emeletén, ott jó volt.

Volt rakéta a játszótéren. Elcsatoltam azt is, még gombot is ültettem. Majd varr a jövő ruhát hozzá.

PIROSPOZSGÁS PAD, PESTI CSEMEGE

Úgy megnyalja az ebadta, vén Gyula a sót, hogy a muskátlik is elpirulnak az ablakban, szól le a harmadikról bibircsókos Gizi néni. A Gyula megint tankolt: teszik hozzá a pirospozsgás padoknak ítélő népei. Barackot bezony. Az pirosítja ki a képit, azt a kéttükrös mézeskalácsot, mit visz a negyedikre a Julának a tízszínű szatyorban: biztos abban lakik a sok csengő barack, amit a fejemre nyom. Nem bízom a szentekben, a Györgyi is kirabolta a paprikákat – méltatlankodik. Egy gyufányi bácsi ez a Gyula, a tömbbizalmi, és ez a barack a fejemen, ez itt a tömbérdek.

Hogy láthatom én mindezt Tatabányán?

Két sarokkal odébb tülekednek a szatyrosok. Pesti csemege. Rókaszínű, nagy kávégép. A gőzlő: kölykös öregúr, elegáns melák. Volt stílus. Omnia vagy Orient Mokka. Helyben pörkölt kávé, gonddal gőzölt. Jár hozzá igazi kis tejpor, kockacukor, meg a doktorok kedvence: a spatula. Tárgykultúra. Színkultúra, színkódok és tiptop. Hol van ez már? A nyolcvanas évekről beszélék.

De kinek? Eladták maguk a régi srácok,
nem nőnek tovább. Az ellenségeknek
is már más a nevük.

TOVARISI KONYEC

Szidtuk a kommunistákat, még nem volt divat,
munkásörrel szóba nem álltunk, tudtuk, ki tag,
ki békepap, tudtuk, kik súgnak be, kinek vagy
kartoték-adat. Ma újságíró, 20 éve még ÁVH-s,
ilyenek tucatszám tülekednek, affektálnak,
ez egy ilyen szakma, fiam, itt tollat ne fogjál.

A vöröstéglás tanácsházán elrepedt a plafon rég,
érezem a malter szagát: ki nem volt már téglá itt?
A tetején páváskodik a vérrel piszkolt csillag.
Felhazudták a csillaguk az édig, ez polipvilág,
súgja a Bábuska, Anya meg csitítja,
pedig X-es, csak 40 évesen tanulhat tovább.
Majd én letépem, mert nagy vagyok, 9 éves,
1988 van, azt mondják, eszembe ne jusson,
majd pár év múlva magától hullik el a porba.

Tovarisi konyec, tavaszi nagytakarítás, kárpótlás.
Na persze, csapataink rég nem állnak harcban,
csatatér se maradt, csak keserű hátország,
marékszám pirulák, gúnyos-sárga csekkek.

47 óta akarják végképp eltörölni a múltat itt.
Pedig egyszer valaki Tatabányát is eltörli,
autóútjainak esti, szénfekete krémjébe,
forró feketéjébe mártja bele majd mind
kockacukorházait, kockacukortitkait.

36 A SZÉPSÉG KIS KOLDUSAI

Benyitok, hogy lássam a medvét,
és mindig máshova nyílik az ajtó.
Forognak a lakások a ház dobozában.
Minél kisebb a lakó, annál pimaszabb,
cáfolhatatlan trafiktapasztalat.

Kis kellékekkel zajlik a celebráció,
a kellékek algebrája, úrvezetők,
úrkatonák: kis urak felmutatása.

Színes szipkák. Mindegyiken egy évszám.
Beleszívsz és ott vagy: a 45 apa, a 48 anya,
a három gyerekév már hetessel kezdődik,
kettőt visznek a nővérek, copfos kétharmad,
70 a Szilvi és 74 az Andi. Családi trafikillat,
bele-beleszívsz, szippantasz, és beesik az
arcod egy évbe, egy katlanpuha semmiségbe.

A bumfordi, öreg cukor beelógatja
a lábát a kávéba, mint egy bácsi,
egy édes úr, sóhajtozik: a lábvíz neki jár.
Kávé tér, a cukrok óvatosan szálljanak le:
így froclizza őt a bajszos villamosvezető,
de fel sem veszi. Mellette drótszőrű foxi,
zsemlefoltos, tejtiszta terrier, nem érheti
szó az ólját, bár balján egy sértett kísértet
tányértörésre vinné a dolgot, hisz imádja
törni a borsot, bökdösni a foxi bumpszliját,
de Erika néni szétülteti a rosszcsondot,
a polcosokat, a sajtukucac polclakókat,
a szépség kis koldusait.

Hogy láthatom ezt mind Tatabányán?

Akkor még tejben-vajban fűrösztötték a lisztet:
kiveszem a ropogós kifli-flottát a kredencből,
ezzel elhajózhatunk a Galla patakon s tovább,
egészen a korzóiig: a színesbőrű butikokig,
aztán le a Tonett mellett, ahol földszintes
kíratatban halak úsznak, mint az ódon kristály-
csillárban a Lloyd moziban, '937 októberében.

Delet ütött már az óra, én anyára nézek,
a hárombetűs jóra, indulni kell a hasas,
hármás (fej-tor-potroh), ezüst-fekete
éthordóval a Munkásképzőbe, a 314-be.

Vagy a bácsikhoz. Káfony doktor, Sassi doktor:
spatulás, gyógyító urak hallgatják le a szívem.
Maripen van a mézben, és méz anya szemében.
Alszik a széken a kabát, a bordó dózsakerti,
a sárga sárberki, igen, még a halál is aluszik.

Kilián körtér. Kockaház utcák. Kockacukor házak.
Dózsakert és Sárberki. Újváros: mind laktam,
gyöngye hársaival Óváros is sorra került volna.

Hova vitték a csigalépcsős pályaudvart,
a kis sárga indóházat? A törökmézes
bányásznapokat, a Tere-fere kekszet,
a restik bohócait, a talponállós tejboltokat,
a kék-fehér rendőrautókat, a kockaladákat?
Miért rombolták le, ami (szép) volt?
Mért kaptunk mind egy zárójelet?

38 ISTENTISZTELETEK ÉDESSÉGE

Stop cukrászda, Kedvenc cukrászda, Körcukrászda.
Tatabánya ilyeneket tudott. Ilyen neveket tudtunk.
A templom után Stoppolunk. Templomi ünneplőben.
Csak tartom a markom az aranyat érő májusi esőben.
Úgy akarok öltözni, mint egy templom, azóta érzem.
Kapok gombócokat, vaníliát, csokoládét vagy tán azt,
amelyikben fűszer van, a fahéjasat, lehet, hogy attól
ennyire kék a szemem. Fremenkék.

Északi városkákból ide lecsorogtunk,
mint az esővíz, összegyűlünk, tóvá leszünk:
talán ezt gondoljuk itt, a pokol szájára
épült toronyban, összekulcsolt kézzel.
Egy másik országról mormolunk itt,
elsodort kis városkákból összetákolt
városunkban, feléneklünk mi az éjig.

Az eltévedt bárányokat leszúrják, felhők
lesznek ők mind a templomtorony körül,
egész ősszel sírnak: Luther-rózsák nőnek,
szöknek szárba a parókiakertben, nekem
a tejszínű lelkészgallér a kedvencem,
a szószék meg az orgona: a kakasülőn,
az orgona mellett jó volt, magasabban
lehettem, mint szemben a szószék.
Semmilyen lift, még a 4-es-6-os sem vitt
engem eddig.

Evangélikus vagyok: milyen szép két szó,
ki gondolná, hogy ezért is büntetnek.
Mi van a lelkész úr mellén? Szóvirág.
A szeme rózsaaablak: az SZTK-keretbe
Mária-üveget fújtak az aprószentek:
érted, ha szeretet van még benned.

Ifjúmunkás úti őrbódé. Rácsos kocka. Csuparács.
Megvan-e még? Tudod, ott a lépcsős posta mellett,
a pirospostánál. Beszélőnek hívják a kis ablakot,
amin kiúszik a füst és kinyúl az apróért a gyűrűs kéz.
Benne lakik a trafikos. Bumfordi trafikkulcs nyitja.
Egyemberes hely. Özvegyasszony? Özvegyember?
Hózentrógerben vagy otthonkában ül a trónon itt?
Nem tudom. Csak egy kéz: foltos fej, öt hosszú láb,

igen, özvegyi trafik talán, de nem vigasztalan, a gazda
nincs egyedül. A vevők egymásnak adják a kincset,
és játékmunkatársakat is mindig keresnek.

Itt lakik minden szent, minden apró. Bizony ám:
sokan cserélik itt a gazdát: a bélás, a Dózsa-húszas,
a Kossuth-ötös, a korona, a schilling, a kopejka,
a tallér: ez itt mind dukál, csilingelni mind idejár,
de sajnos ha átlövik a torkát, leesik a tantusz is,

mert elhullik egyszer minden szent:
látom a tenger kincseit, alámerítenek,
sírok egy trafik pultján, csúszós mólóján,
1984 van, és elvesztettem az ajtót
a nagyszülői, második emelethez.

Nem tudom, mi kezdődik,
a Gomböntő mit szól hozzá.
Elvesztettem Pál papát.
Azt mondják, beadta a kulcsot, ide:
két pufók ököllel ütöm a trafikot.
Egy gomb már ő is a dobozban
vagy a mackóm hasán?

Elvitték a papát, polcra ül hát ő is,
ott már nem nyúl utána a Párt.
Almásfüzitői papa, szomorúfűz
nő majd a timföldgyár udvarán.
Meghalt a papa, mert besúgták.